

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मो दय

[छगू मात्र नेपालभाषाया मासिक पत्र]

वर्ष १
संख्या ११

गुंला बुद्ध संवत् २४६२
नेपाल संवत् १०६८

थुगु अंकया १)
दच्छिया चन्दा ३)

विषय-सूची

विषय

पौल्या

धार्मिक :—

पापयागु दृष्टान्त—भिक्षु अनिरुद्ध		२२६
धर्मया विषये—श्री हर्षरत्न शाक्य		२२५
नालन्दा....पुनरुद्धार—भदन्त आनन्द कौमल्यायन		२२७

समाजशास्त्र :—

समाज—स्वर्गीय श्री भैरवगोपाल श्रेष्ठ		२२०
--------------------------------------	------	-----

साहित्यिक :—

स्व० प्रियस्मृति—श्री रत्नध्वज जोशी		२१६
ध्यवा छगः—श्री भुवनलाल प्रधान		२२१
च्यान्तियागु....खं—श्री न्हुच्छेसुन्दर		२२३
सुपाँय—श्री हरिशङ्करलाल श्रेष्ठ		२२६
प्रार्थना—श्री पूर्णकृष्ण ताम्राकार		२२७
जय धर्मोदयया—श्री बुद्धोपासिका का० पु०		२३८

भाषा-समस्या :—

सम्पादकीय		२३१
सम्पादकयात पौ—श्री रत्नध्वज जोशी		२३२
सम्पादकयात पौ—श्री पुष्परत्न आदि		२३४

सूचना :—

लेखकवर्गलिसे		२३८
नम्र निवेदन आदि		

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक { भिक्षु अनिरुद्ध,
भिक्षु महानाम “कोविद”

वर्ष १	कालिम्पोंग	श्रावण विक्रम संवत् २००५ अगस्त ईस्वी संवत् १९४८	अंक ११
--------	------------	--	--------

स्व० प्रियस्मृति

(चवोह—रत्नध्वज जोशी)

हानं क्यों वै मखुत गुबलें भरवं थःगु ख्वाल,
सःता च्वों वै मखुत गुबलें इयाकसं न्ह्यूगु ख्वालं,
आ धा वै नं मखुत गुबलें “रत्नदाइ, छु याना ?”
ख्याल्या वै नं मखुत गुबलें तुच्छ खँय् व्यर्थ ल्वाना !
अयसां यकोंदनि गुह्यसिया चिन्ह ‘नेपा’ ‘मुनाखां’
पासा यकों दनि गुह्यसिया चा हि नापं जुयापिं
लोमंकां छं निठुर ! गुक्कथं लोमनी दच्छि दय्वों !
लोमंकीला सहज मसिकं चातकं थःगु प्यास !
ल्हा तस्खाका मुसु मुसु न्हिला नौ क्यना च्वे अकाशे
“खं ला ?” धा धां गुलि धुन हिते बाग्मतीया किनारे
छे फैला छं स्मृति व ह्युया काल ! गुब्लें श्व चित्तं ?
फाया यंकां जक छु जुल ह्यं छन्त हे काल ! लाभ ?

तोतोप्वी थें जतन यक या विस्मृतिं छं तथापि
लोमंके फै मखु जि अथवा दत्तलें शंखमूलः—
कौला थींला पुन्हिस पतिकं चन्द्रिकायात त्याका
न्ह्यून्ह्यू तीरे धुन गुलि हिते ज्वी, व नं लोमनी ला ?
बूँ बूँ ब्वाँ ब्वाँ जुइगु गुबलें ल्हाज्वना नापनापं
फूँ फूँ वोसां बुइमखु धका ख्वास्वस्वों न्ह्यूगु चित्तं
गुब्लें स्पर्धां गुलिफत च्वया गद्य पद्यं श्व भाषां
स्नेहं प्रेमं मुदित हृदयं आयु दं दं फुकागु ।
तापासां नं नयन नयनं स्वीस्वके वीरगञ्ज
स्नेहं पत्रं निकटतरया मार्ग निर्माण याना—
लांलां हंके धुन गुह्यलिसे लोमनीला व गुब्लें ?
लाया घा थें दँबदँ फुइवों लाइला चित्तया घा ?

खः छं नां ला गुलि दु जगते सृष्टि स्यंकेगु सारा,
अय्सां चःफ्वी मफु थ्व जगते प्रेमया सूत्र छं नं;
देशं बा छं पन्यव सहसा सीद्दा जूसा थ्व प्रेम
पृथ्वी सारा दिप सम जुया ख्या-कवों ज्वी
जिपि नं ।†

†असमये हे जयरोगं प्रस्त जुया ने. सं. १०६७
माघ शुल्क प्रतिपदा खुनु देहान्त जूह्य स्वर्गीय पासा
भैरव गोपाल श्रेष्ठ ललितपुर नेपालयागु स्मरणे वैगु
हे दकिला खुनु जिं प्वंकागु थ्व व्यथां मेमेपिं नं
थःगु मातृभाषाया अनन्य प्रेमी तर दिवंगत सज्जन
पिनिगु जीवनी, स्मृतिकाव्य वा इतिहास च्चेगुली

सुभाषा प्रेमीपिनिगु कलमयात प्रेरणा बिल धामा
थ्व लेख प्रकाश यानागु सार्थक जुल । नत्र थ्व नं
अरगय-रोदन जक खः । २००१ साले थःथः पासापित
प्रेरणा बिया पिकागु हस्तलिपि मासिक पत्र 'नेपाल',
लिपा रोग प्रस्त ज्वी धुंकातक नं थका हे सम्पादन
याना तोता थकूगु 'मुनास्वां' आदि ग्रन्थत व धर्मोदये
प्रकाशित ज्वी धुकूगु वा ज्वीगु वैगु रचनां भैरवयागु
अनन्य मातृभाषाया प्रेम व प्रतिभा कयनी । सम्पादन
पूरा मजुवों हे विवशता पूर्वक तोता वोंगु 'मुनास्वां' नं
हुं परिवर्द्धित रूपं याकन हे प्रकाशित ज्वीगु संभव दु ।

—लेखक

समाज

(चोह—ख० श्री भैरवगोपाल श्रेष्ठ)

संसारे थुजागु यक हे विषय दु, गुकिया
द्वारां ब्यूगु लाभ हानिया अनुभव आपा मनुखं
याना च्वनी । किन्तु व विषय छु खः, उकें
गुक्थं फायदा वा बेफायदा बियाच्वन,—गुलिखे
हे मनूयाके थुकिया अत्ता-पत्ता हे मदु । थ्व
हे गणे झीगु समाज नं थ्या । झी सकलें
समाजे च्वं च्वना, थुकें ब्यूगु फल चाहे चाकीमा,
चाहे खायीमा, झीसं सेवन याना च्वना; तर
थ्व मरुसा झीत छु ज्वी ? थुकिया निर्णय याना
च्वंपिं मनूत—कमसे-कम झीथाय् साप हे कम ।
किन्तु थ्व खँ सत्य खः कि गुबलेतक अज्ञान
दै उबलेतक भूलयात आपा थाय् दै, अले मसाःगु
फलया पञ्जाय् लाय्माली । थ्व खँ न्हाथाय्
नं लागु ज्वी । झन् झी सदानं च्वंच्वनागु
समाजया हे झीके ज्ञान मन्त धाःसा उकें झीत
गुलि स्यंकी, थुकियायागु जा खँ हे मरु ।

समाजया ज्ञान झीत अनिवार्य खः । थ्व
ला च्वे हे धाय् धुन । आ स्वाभाविकं हे
प्रश्न वै कि 'अय्सा समाज धैगु छु ले ?'
साधारण शब्दे समाज धैगु छगू समूह खः ।
गन मनूत मिलेजुया इमिसं ज्या याकीगु नियम
दय्की व उकिया मुताबिक ज्या याई, अन
समाज दत । जब थ्व न्हू दय्कुगु नियमया
विरुद्ध सनी, अले वैत मेपिसं खँ ल्हाई । थुकि-
यात हे झीसं 'समाजं मिखा तःगो याइगु' धका
धार् ।

थुलि हे खं समाजया विषये झीत छुं
ज्ञान बिई । आ समाज धैगु झीत माःगु खः
लाकि मखु, थ्व खँ छता नं मसीकुसे मगाना
वै । गुबलेतक थुकिया निर्णय मयाई, उबलेतक
झीसं थुलि मछि हाला च्वनागु सिद्धि ज्वी ।
'मनू' सामाजिक जीव खः । झी थौं

थपायधिकः जुयाः थुलि खँ लहाय् सःगु हे
छुकिं ?—समाजं । यदि समाज मरुगु जूसा
झीसं न थुलिमछि मनूत म्हासी, न प्यम्हासिया
न्होने थुकथं थःगु मनया खँ प्वंके फै, न
झीसं थौं कन्हे थें मेपिनि अनुभवं नं थःत
ज्ञान काय् फै । आपा छु धाय्, समाज
मदुगु जूसा पशुं विभिन्नम्ह मनू हे ज्वीला
मज्वीला, थुकी शंका दु । झीत कर्पिनि सहायता
गुलिमाः,—मित्रतां झीत गुलि लाभ दु,—प्रेमं झीत
गुलि सुख व्यू—सहानुभूतिं झीगु गुलि दुःख
पाःजु, थव फुक्क खं झीत समाजया आवश्यकताय्
बल बिया च्वनी । झन् थौं कन्हेया युगोला—
गुबले कि गुगुं देश नं थःथह्य पूण मजू हानं
गुबले कि थःथाय् मदुगु चीजबीज मे थासं
याकनं हे ह्यफु—समाजया समर्थन मयासे गाई
हे मखु ।

‘मनू’ सामाजिक जीव जूया नीति न्या-
यात लःथेंतुं झीत समाज अत्यावश्यक खः ।
थव खँ च्वे नं च्वे धुन । समाजं झीत गुलि
फायदा बियाच्वन, थव ल्याख्याय् फुगु खँ मखु ।

किन्तु थुकिया दुर्व्यवस्थां याना झीत बेफायदा
नं कम बिया मच्चं । गथे कि झी थःगु देश
तोता मेगु देशे वने साप थाकुचा । नय्मखं
सां ज्या याना नय्मछा आदि आदि । तर
आश्चर्य खः कि गुगु झीत मदय्क मगा छुकिं
हे आपा हानि नं याना च्वन । थुकिया कारण
खः ज्ञान शून्यता, बस्तु अनुसार उपयोग याय्गु
योग्यताया अभाव । थुकें ज्वीगु हानि बचे ज्वीत
झीसं मनन याय्माः । समाज थःथह्य दय्सःगु
मखु, दय्का हःगु खः । समाज धैगु छुं जन-
समूह खः । हानं भिन्न भिन्न समये मनूतय्गु
ध्येय पाइगु जूया निर्मित पृथक् पृथक् समये
समाजं नं थुकिया नियम अलग् अलग् रूपं ल्वेक
दय्केमाः अर्थात् बीसौं शताब्दि या वातावरणे
दर्शौं शताब्दि या नियम ज्वना च्वंच्वनी मखु ।

थुलि खँ यदि छगू समाजया गन्य-मान्य
जनं थ्वीका छुकिया मुताबिकं ज्या यात धासा
समाजं झीत बेफायदा साप हे कम बिई । थौं
झीत समाज गुलि मभिना च्वन फुक्क थुलि हे
मसीक यथ्ये ब्वाच् जुया च्वनागुया फल खनेदु ।

धेवा छगः

(चोम्ह श्री भुवनलाल प्रधान)

सन् १९३६-४५या विश्व-संग्रामया न्हः
छन्हु जि लँय् वना च्वना । फोगिं म्हासें जि लिउ
लिउ वयाः धेवा फवन । धेवा मबिसे जि सुरु
सुरु वना । मेम्ह जेन्तलमैन छम्ह न्हःने थ्यंकः
बल । याचकं जितः तोता वयाके फववन ।
तुगन्त खल्लौ धेवा छगः लिक्का व महाशयं
वयात बिल । ‘छाय् दान बीगुली मन छोगु
जुई ?’ थका जि मने वाय्का स्वया । छौछि

तक छुं मने लुया मवः । लिपा लुमंसि बल—
कां, खू, धुसि, लोता व फोगितय् थव धेवा छगः
बिल धाय् वं उकेया पल्साय् लिपा स्वर्गया सुख
भोग दर्ई धाइगु ! ये ! उके व जेन्तलमैनं
धेवा छगः फोगियात व्यूगु खई ! नत्रसा वया
ख्वाले महान् संतोषया भाव गनं पिहाँ वई ?
अहो ! धेवा छगलं स्वर्गया सुख सुया जक
काय् मयई ? जितः नं स्वर्गीय भोग-विलासया

लोभ लगे जुयावल । खलती लाहा दुछ्या धेवा
धिया, तर पिकया बी मफुत । हाय् ! जि नं
धेवा छगलं स्वर्गया मुख न्याना काय्गु खः—
यदि जि थुकी विश्वास याय् फुगु जूसा !

+ + + +

“धेवा छगः, केवल धेवा छगः गुगु किं
गुलिसिनं ‘कुं’ छसाले ज्वेका छई, गुलिसिनं
लाला थाय् हला छई ! व हे धेवा छगः,
गुगुलि कि गरीबतय् प्वाः जाई” धका फोगिं
हाला च्वन ।

धेवा छगः गुलि चीधंगु, व हे धेवा छगः
गुलि तःधंगु ! देश व हे खः; धेवा वहे खः;
मनूतय् न्ह्याःने जक श्वया मू गय् पोना च्वंगु ?
वहे निभाः गुलिसितं अप्पो, गुलि सितं मगा !

+ + + +

“धेवा छगः गुगुलि कि गरीबतय् प्वाः
जाई” फोगिया श्व वचनं जिगु हृदय नाय्कल ।
यदि धेवा छगलं छम्ह मनुया प्वाः थनेफुसा जि
छाय् लिचिलेगु ? मनूतय् द्रोलंदो फुका ला लक्ष-
होम, कोटी-होम, नव-दान, पञ्च-दान, सम्यक्
याई धासेली जि धेवा छगः नं त्याग मयाय्गु ?

हानं मेगु विचार वल, “यदि जि धेवा
छगः छगः बियगु शुरु यात धाःसा न्हिच्छिया
गोगः धेवा बियमाली ? उलि धेवा बियगुलि गुलि
मनुतय् दुःख-दारिद्र्य नाश जुयावनी ? संसारे
न्हिच्छि न्हिच्छि वा वः, अय् नं लः मगाःगु
देश यक्को दु; गनं पल्ली घाय् वू, गनं बुई
अन्न-मा मवू ।”

यको दु थाय् हे, मगाइगु छाय् ?—
मने घोर संघर्ष जुल ।

+ + + +

गुगु देशे दान बियगु अभिलाषां महादा-
नीपिसं, दानपात्रत दाला सःता जुई, उगु हे
देशे धेवा छगःया नितिं फोगित गल्ली-गल्ली हिला
जुई ! गुगु देशे गुलि, लां पःखा दना भ्वे
नया च्वनी, उगु हे देशे गुलि, धेवा छगःया
मुस्या नय् मखना वाथा-वाथा कनाच्वनी ! छगु
हे देशे गुलि मनूत अन्न दुया जुई, गुलि वय्
वाःगु अन्न छगः छगः सिना नैजुई । गुगु देशे
सर्वोच्च च्वापू-गुं दु, उगु हे देशे नित्य केछि
तापाक लः काः वनेमाः । आश्चर्य ! महान
आश्चर्य !!

श्व धर्मात्मा देशे—गन कि द्रलं दोया
दान नित्य जुया च्वनी—छाय् हानं नित्य द्रलंदो
नय् मखना सिना च्वनी ? गन उलि मछि
उदार-हृदय पिं दु, अन हे दुःख-दारिद्र्य गय्
दुगु ?

दातात दया फोगीत दुगु लाकि, फोगीत
दया दातात दुगु ?

× × × ×

छु जिगु धेवा छगलं श्व गरीबी फुक
नाश जुईला ? प्रशान्त-महासागरे पोटाश् छकूचा
कुर्का लःफुकं पथ्यकर जुईला ?

जि नं छकः निकः फोगीतय् धेवा छगः
बिई नं । तर लिपा जित थुकिं पश्चाताप हे जुल ।

जिगु व धेवा छगलं आखिरे छु यात ?
न्हीन्ही नय् मखना सीपिं मनुतय् प्वाः, जिगु
धेवां गुलि थना बिल ?

व गरीब खः, व फोगिं खः, किन्तु जिगु
धेवाय् वया छु अधिकार ? जि वयात छाय्
धेवा बिय्गु ?

मफुपि फोगित लाखौं दु, नय मखपिं

लाखौं दु. बेकारपिं लाखौं दु—जिगु धेवा छगलं
उमित छु चाः ?

× × × ×

थुपिं दयनीय फोगितय्के सुया दया मवनी ?
इमिगु दुःख मदय्के मास्ति सुया मवई ? किन्तु
धेवा छगः बिया जक उमिगु उद्धार जुईला ?
जगनिसे भ्वाधःगु छेँ, अप्पा छपा बह्मागु हिलां
छु याय् ? अथवा जंगल छगुलि मि च्याना
चंसा सिमा छमाग् मि स्यानां छु याय् ?

अव ज्याय् ध्यान व्यूपिं खने मदु, धेवा

चवत्तापासा

१०७०

च्यान्तियागु छत्वाचा खँ

(चवोह—श्री न्हुच्छे सुन्दर)

पुनारांचिया कलाया ह्युतु तस्सकं छः,
तप्यंक खँ लहासां वेवे कोका खँ लहाना त्वह
मालीगु । निन्हु प्यन्हु पात कि अमि निह्मतिपूया
हानं छकः ल्वापु मजू धैगु ला दिन हे दैमखु ।

छन्हु—कलाहमिया 'प्वा स्या' धागुलीं
"म्बोलका अय्सा हनिचा जा जि थुया चं
चँ" धका छ्येँ नया, व्यागः जुइ धुंक्का
दाजुया कला ब्वना बुइँ वा प्यू वन । बुइँ
नीह्म स्वीह्म ज्यामितय्त् स्वेमाः, थवँहे वया
प्वाः स्याका धैथेँ पुनारांचिया मती दी ! ब्वीं
सुं ज्यामित ज्या दिना बझां त्वना ताउ बीगु
खन कि "ए ! भाइचा ! द्यो उलिमछि वने
धुंकल, याकन सिधय्के माः धयां" धाधां हेका
हेका ज्या च्वेकीगु । गुह्मेसितं "ए !
ओबा ! बझां छको नीं त्वों वा" धाय् धुंकी ।
वों नं 'त्वेँ ले का' धका न्हापायासिनं चलाकं
बुँ पालीगु । थः त्वने गाका नं मवोसा "बझां

छगः वां छुयइपिं आपा दु । व ज्या गुलि थाकु,
धेवा छगः वां छुय गुलि अःपु ! मचा-खाचां
माने याके मां-बौपिनि यः, किन्तु मचा-खाचा
तय्त् उचित तालिम द्वारा योग्य याय् मन मदु !

न्ह्यागुसां जि खलतीं पिकयाः धेवा छगः
व फोगियात बिय मफुत । मन माने मजुल ।
धन्य जिगु मन—मेपिनि दुःखे धेवा छगः हे
त्याग याय् मफुगु ! दुछे धुंगु लहा लिफया
सरासर वना । अहो ! जिगु स्वार्थीपनयात
दुनियां गुलि धिक्कार याःथेँ !

नी त्वों वा, ज्या याय्गु गन वनि" मुसुमुसु
न्हिला खँ सय्कीगु । थौं न्हिच्छि वया न
आसन धीर जू न लहा ! प्यपी ब्वीं उखे,
थुखे जुजुं लिमला । थुखे छांचे बजि-बाजि
ध्वं-धिं त्वपुया तःगु स्वोसा उखे, पुवाचा ह्मू
देपां ज्वना परसि थकया सिनाज्याया वापिना
च्वोंपी ल्यासेचा ल्यासेचापिं स्वे धुंकी, फुक्कं
छपंलिना ल्याहपिन्त लखं छाका च्वोंगु खनी ।
भाजुं लखं छाकुगु लात कि "हिसि मदुह्म,
करपिनि अपाय्जिगु लं छुन्ति जुल" धाधां
बेक्वेक मिखा कनिगु, तंचागु, खना भाजुह्म
इति इति न्हिलीगु ! थःपिसं याय्बले धासा
मैजुया मति मति 'अं, गय् च्वों ले' धका
मुसु मुसु न्हिलीगु । थुमिगु ताल स्वस्वों लिमला ।

पुनारांया वा-इ पी सिधय्का छथेँ लिहौं
बल तले बझां त्वने धका मि का वों बले मुतुली मि

च्या हे मच्यानि । पुनारांया 'अं प्वास्या प्वास्या'
मनं धाधां न्हातिका खिउंया वल, मिखा ज्वे ज्वे
प्यन; ह्य छं ह्यं थर थर खा थें च्वन ! कलाह्य
लःकया ग्याग्यां थहाँ वोहसित खन्यवों नन्यागु
सलं धाल "आ ईले तकं भुतुली मि मच्यागु
छु कारण ?" कलाह्यं नवाय् मफुत, कछुना
म्हाला पतिनं बं कुति कुति याना च्वन ।

"आईलेतक जा मथुसे छु याना च्वनागु"
भातह्यं दोहरेयात । कलाह्यसिया ह्युतुं ताय् दुथें
मदु थें सः पिहाँवल "उखुनुयागु कापःयागु लं चाकः
वनागु हेरामायाया खं ल्हाल्हां....."
खंधागु सिमधःनि भातह्येसिगु ल्हा चलेजुइ धुंकल ।
धंप तोफिल, लः प्यतजा छगुली छ्याल-ब्याल
जुल । च्यान्ति थःगु भूल खया छको दासां
सहयाना च्वन । लिपा सपः ज्वना "बेश्या,
रण्डी, बुई ज्या अथें, छं छयें च्वना उखे
थुखे जुइ ला" धाधां लुया स्वाँनेफुसे तय्
हल; अले च्यापिन्तया ह्युतु चले जुल "ध्वगोगु
ल्हा, मां-बौपिनि मिखा कां जुया थुजाह्य चण्डोल-
नाप ह्नाच्वने मालका, हे परमेश्वर ! थ्व चा
काते मज्जीक जक वने दय्मा जि !" छो
मी व्यःलात ! "जिगु छयें पलख हे च्वने दै
मखु, थत्थें हे झोकनी हुँ छ" धाधां हानं
छथु प्यंकल । च्यान्ति सहयाय् मफुत, बन्
भोसुत । भातह्य "थःमागु ज्या याय्गु गनं गन,
उखे थुखे जुया प्वा स्या प्वा स्या....."

मुनु मुनु हाहां कहाँवन । च्यान्ति भोसुना सुकु
सुकु ख्वे च्वन । मुतुली थौं अथें हे मिमच्या ।

कन्हेखुनु पुनारां न्हापानं दना थःत
माःछि बजि-बाजि ज्वना बुँ वन । लिहाँ

वोबले च्यान्ति गनं मदु । ताचा ब्यू वोह्य
शकुलक्ष्मीं "थौं सुथे वसः पो छपो ज्वना वन"
धैगु खं न्यंकल ।

+ + + +

दुवातय् लः कावने मछाला प्यखा
न्याखा छेय उखे पंमायत्तयाय् चुके हिनी
लःका वोंथाय् सुभानीनं खना "छु धैगु बावुचा
छोला का व मिजंपिसं न्हिन्हि ल का जुइगु ।"
"छु याय् काकि, सुं मदु थःछयें गारे जुया
च्वंच्वन, थह्यं मयासे सुनां या वइ ।" "हिं हिं
चिता सू (चितासुख ?) मदय्क दा जक
दासेलि बिचरा च्वं च्वने फैला ले ।" "ह्युतु
स्वै दिसैले काकि, चुपि थें जो ।"

"ह्युतु छगुला भचा दा जक दाया ला छु थें"
"का काकि, अबले छको ककां काकियात दा-
भले नः वाला ? दा थें दाय्का सुंक च्वं च्वन ।"
"अं छको धाइ नकतिनि वइभले ला गुलि दाइगु
गुलि दाइगु. नखः चखः वल धाय् व न्होने हे
च्वने ज्यूगु मखु । आ धका ऐला, थ्व धैगु
मदाल, मदाल, आ हे यः झरि जुइभले ह्यछह्यं
स्याना वैगु स्यू, तर बुरि जुइ धुंकल थौं तक
अथे भातपिनाप जवाल सवाल ला याय् मनं
स्यू ! अय् नं थौं कन्हैयापिं मिस्त भचा
चमकेहे जूका, म्बोलका आ आमथे लःकया
जाथुया गुलि सना च्वनेगु ।"

"सरकेला छे मखु काकि, वहे वोसा
खापा निप्पां चाहे चा ।" छेयं वया मि मा
च्याका पुनारां नं मती खं लुइका च्वन "वा
लःसा थौं कन्हे हे लय् जी धुंकल, फुलांगार
थःछयें हे गारे जुया च्वनतिनि । मनू स्वीह्य

पीड्यसित पो हाय् मानि, बज्जि लहुइ मानि ।
तताजुया नं मचा वू नत्र व (अश्लील
शब्द) मान्तं खौच्च जुइला; थपाय् सकं हेपेयाक
च्वं च्वनेला बरु सँ ताहाकः जुइका खरानि बुला
जुसा हे गति दैका । हानं छपे नय् न लुखापति हा
जुः ज्या याय् अलिसजुया मोजं नय् त जोगि
जुगु का धका हेला याइ । फलचाय् बास
लाइ । सी त्यैभले लः छफुति धका त्वंक
दइमखु । श्वनं संसारया तापं दाहा जुइभले

तापाकं ख्वाँसे च्वों थें च्वोंगु जक ख ।”

+ + + +

“आ, दाल धाय् व ला गबलें हे सत्य वे मखुत ।”

“सत्य दाय् मखुत का आ ला ।”

“अथ्य ‘दाय् मखुत’ धका ला गुलि धाय् धुंकल ।”

“छ स्याना हत्या का आ ला ।”

कलाह मुसुक्क न्हिल, रब्बा थित, मिखा लल धाल !

अले चिकं मत च्याका तःगु भारा भारा सना

फ्वाक्कसित चिकं फुना ला छु थें मस्यु ।

धर्मया विषये

(च्वोम्ह—श्री हर्षरत्न शाक्य)

धर्म धयागु वस्तु कर तथा बलं बियां
सुनानं काईगु मखु । छाय् धाःसा कर व बलं,
म्हुतु व शरीरयात जक बशे काय् फई, तर
जनताया मन वशे काय् फई मखु । म्हुतुं
“ज्यूका दे” धया शरीरं धा धाथें याना
च्वनेफु, तर मनं मेमेगु हे विचार याना च्वन्यय; ।
धर्म ग्रहण याक्यत मन हे मत्याकुस्ये ज्यूगु
मखु । मन मवंगु धर्म सुनानं ग्रहणयाना काई
मखु । मने अपालं गौरयाना “श्वजा खःगु हे
खः” धका निश्चय जुल धाय् व तिनि झत्त
ग्रहणयाना काई । ग्रहणयाना काय् धुंकल धाय् व
धार्मिक व्यक्तिपिसं उकियात हनं हतपतं तोता
छैनं मखु । धर्म ग्रहण याय् मागु विशेषयाना
थुगु लोके शान्ति व परलोके मोक्षया लागी खः ।

उक्त विधिपूर्वक थःगु हे खुशि धर्म ग्रहण
याना काःपि व्यक्तिपिनि ऊपरे नं छम्ह निम्ह
व्यक्तिपिसं द्वेषभाव पिकाःगु खने दु । थथे
द्वेषभाव पिकाय् माःगु छु आवश्यकता मदु ।

श्व जा थःथःगु मानसिक दुर्बलताया परिचय
खः । धर्म धयागुली परयात दुःख पीडा बीगु
कार्य गुबलें हे वई मखु । यदि छु गुगुं धर्म
परयात पीडा बीगु ज्या दत धाःसा वयात धर्म
वाई मखु । धर्म धयागु चित्त बःलापिसं हे जक
पालन याई सिबे चित्त बमलापिसं पालन याय्
फई मखु । चित्तयात दमनयाना धर्म पालनयाना
च्वंपि व्यक्तिपिनि ऊपरे समेतं अनेक किसिमया
झूठा अभियोग लगेयाना मभिंपि व्यक्तिपिसं
धार्मिकपिन्त दुःख पीडा वियाच्वंगु दु । गुलि
व्यक्तिपिन्त धार्मिक प्रचारयाना छु हानि ज्वीफु ।
तर श्व सामाजिक कथं मखु परं व्यक्तिगत
कथं जक । गुलि गुलि जा थुजापि व्यक्तिपि
नं दु कि गुपि थत छु हानि मजूसानं थःगु
कमजोरगु नुगले दुःख ज्वीका, धार्मिक असहि-
ष्णुतायात अनसं वास बियाः, द्वेषभाव पिकया
च्वनी । यदि थुजापि व्यक्तिपिसं थःगु अयो-

ग्यगु स्वभावयात दमनयात धाःसा अपूर्व
मानसिक शान्ति प्राप्त जुइ खै ।

धार्मिक जुईवं तुं यःयःथे सने मज्यू ।
भोगीतय् स्वया जोगीतय् अपो नियम पालन
याय्माः । “जि जपयाना च्वना, जि पूजा
याना च्वना, जि तपयाना च्वना” धका धाय् वं
गागु मखु । थःगु नियम बांलाक पालन मयास्य
यःयःथे जुया समाजयात हानिज्वी कथं सना
जुल धासा, साधारण जनयात सिकं अपो दोष
इमित लगे जुई । छाय् धाःसा—साधारण जन-
याके स्वया, स्त्री पुरुषपिसं इमिके अपो विश्वास

तै । थुलिया हे कारणे साधारण जनयात स्वया,
अपो प्रतिबन्ध इमित लगेयाना तःगु ।

अस्तु । शीसं बौद्ध, शैव, मुस्लिम,
क्रिश्चियानि आदि न्हागु संप्रदायापि जूसां
धार्मिक व्यक्तिपिन्त कुट्टि मस्वस्य सुट्टि स्वयाः,
इमिगु ऊपरे द्वेषभाव पिमकास्य प्रेमभाव पिकया
इमित थःथःगु नियम पालनयाना धर्मयाना
च्वनेगुली सहायता व प्रोत्साह बियमाल । थथे
जुल धाःसा झीगु देशे जक मखु, परन्तु सारा
देशे इमिगु पाखें छकः सुख व शान्तिया
स्थापना जुई धयागु असीम आशा दु ।

सुपाँय्

(चबोम्ह—श्री हरिशंकरलाल श्रेष्ठ)

चे दु सूर्य, के दु गङ्गा, मांया मुले
आनन्दं ह्मिताच्वना । उवले हे च्वों रश्मि
कहाँ वल, व जित ‘चे वा’ धैगु संकेत खः ।
उकें मां नं कृपातया जित सुपाञ्चले परिणत
याना च्वे छुत । थहां ववों स्वया, मांयागु
शरीर छिन्न भिन्न याना उखें थुखें यंका तल ।
तथापि मांया ख्वाले व हे प्रफुल्लता, व हे
स्निग्धदास ! मांयागु व त्यागं जिगु हृदययात
सहसा साल । जिं मनं मनं छकः विचार याना
—यदि जिगु जीवनं नं व हे आदर्श काल
धासा !! बस थुगु हे समये उच्छृंखल प्रभञ्जनं

जित तच्चकं धका नकल, जिगु हंसं थाय्
तोतल; हाला, -खूप हाला; सुनानं जिगु सहाय
याइला धैगु आशा !

थः अन थ्यन थन थ्यन जिं छं हे
मसिल, जि छुयाय् छुयाय् जुल, शून्यगु आकाशे
वः काय्गु गन ? तर गन ज्यू धका, थःगु
दिन मत्योनिगु । शान्त गंभीर हिमालय नाप-
लात । व ला जिमि मांया थः छें हे खः नि !
उकें वों जित माया याना थःगु सुशीतलगु
ल्हातं घय्पुल; थुवले हे गथे गथे सहसा जिगु
मिखां खववियो धारा हाल ।

★ प्रार्थना ★

(चवोम्ह—श्री पूर्णकृष्ण ताम्राकार)

धन्य व हंसया जन्म, धन्य व हंसया तन,
गुह्यसिगु शरीरे जा छिगु पालि दिना च्वन ।
पालिया रज हे जिम्त मरु चाचाहिला जुयां
वैत धासा अहो ! पालि छपां नतूं वियादिल ।
शरीर वैगु अत्यन्त पवित्र, मृदु छिं खना

बा श्रद्धा-भक्ति आपालं वैके दया च्वनादिया ?
पक्षपात छिके धात्थें खःसा मदुगु शारदे !
मस्त्रयगु मृदु नुग्ले नं दया तया च्वना दिसैं ।
मरुसा भक्ति ज्ञानादि व नं छिसं विचातया
थःत योग्यगु थाय् यथ्ये थन्नां दय्का च्वनादिसैं ।

नालन्दा विश्वविद्यालयया पुनरुद्धारया प्रश्न

(चवोम्ह—भदन्त आनन्द कौसल्यायन)

वने धुकुगु २५ दँया थुखे गुवले गुवले
जिमिसं स्वतन्त्र भारतया स्वप्न खना, उबले
व नाप नापं छकः पत्तिकं छगू आशाया संचार
मने जूगु दु, व थ्व खः—स्वतन्त्र भारते हानं
छकः नालन्दा विश्वविद्यालयया जीर्णोद्धार जी-
तिनि ।

थउँयागु नालन्दाया ध्वंसावशेषं ता मपागु
बड्गामे हाकु ल्वहंया छगू मूर्ति दनि ।
जिं जब न्हाप्पां खना उबले जित धागु दु कि
थ्व तेलिया बाबाया मूर्ति खः । थ्व तेलिया
बाबा चिकं लुल कि लय्ताइ । गुलिगुलिसिनं
थथे नं धागु दु कि थ्व ढेलुवा बाबा खः,
चागःचां कय्कल कि थ्व खुसि जुइ ।

भारतवर्ष पिने यदि भारतया सूं महा-
पुरुषयागु दकसिबे अप्पो पूजां जू धाल धासा
व न रामया जू, न कृष्णया, तर भगवान्
बुद्धया जू ।

वहे भगवान् बुद्ध वैगु थःगु देशे तेलिया
बाबा अथवा ढेलुवा बाबाया नामं पूजित जुया-
च्वन । यदि थौं नं वसपोल थुजागु हे पूजां

वंचित मज्जुगु खःसा थुके जित छूं आश्चर्य मदु ।

स्वतन्त्र भारतं अशोक स्तम्भयात थःगु
राजकीय चिन्हे स्थान विल । अशोकया धर्म-
चक्रयात थःगु राष्ट्रीय ध्वजाया मध्य विन्दु
यात । छु वया अधिवासीतसें नालन्दायागु
वास्ता हे तै मखुला ?

तिब्बत, चीन आदि देशं गुलि यात्रीत
व, इपिमध्ये गुलिगुलिं थथे विचारतया वै कि
इमिसं आ नं छगु प्राचीन नालन्दा स्वे खनी-
तिनि । गनयापिं भारतीय विद्वान् इमित शिक्षा
बीत इमिगु देशे वना च्वन, हानं गनयागु शिक्षा
काय्त् इमि द्वलंदो विद्यार्थीत वेगु यानाच्वन ।
यदि झीसं थःगु नालन्दायात वालांक हसीकेगु खःसा
थःगु थ्व जडी-भूत (भुलं नःगु-बुलुगु) मिखां मसोसे
थ्व श्रद्धावान् तिब्बती तथा चीनी यात्रीतय्गु
मिखां हे स्वेमाः । अलेतिनि झीसं सी कि न्हापा-
यागु काले गुगु नालन्दां एसिया महाद्वीप भर-
यात सांस्कृतिक एकताया सूत्रं (सुकां-सम्बन्धं)
चिना तल, व नालन्दा वर्तमान व भविष्ये नं
समस्त एसियाया सांस्कृतिक केन्द्र जुया च्वने फु ।

गुबलें गुबलें मनुतसें धाइ कि शंकराचार्य बौद्ध धर्मयात देशं पितना छूत, मानों श्व इमिसं तच्चकं अभिमान याय् लायकगु थें च्वंक खलहाइ । ऐतिहासिक दृष्टिं श्व सर्वथा मन गढन्त कपोल-कल्पना खः । शंकराचार्यजीया समय यदि च्यागूगु शताब्दी मानेयात (ल्याख्यात) धासा शंकराचार्यया ४०० दँ लिपा तक नं नालन्दा झः झः धाया च्वोंगु दु । झिंछगू झिनिगूगु शताब्दी नालन्दाया आचार्यगण भारतीय धर्म व संस्कृतिया पताका (धवाय्) ज्वना विदेशे वंगु दु । जित विश्वास दु कि निसः स्वसः दँ बिना वोंसां तवि नालन्दा एसिया भरया भ्रातृ-भावया संस्कृतिया केन्द्र ज्वी फुनि ।

विद्याया मुख्यगु केन्द्र ज्वीगुया अतिरिक्त नालन्दाया छगू मेगु महात्म्य नं दु । भगवान् बुद्धया निह्म मुख्य शिष्य-सारिपुत्र व मौद्गल्या-यनया जन्मभूमि ज्वीगुया गौरव नं नालन्दायात हे दु । थुपिं निह्म वहे पवित्र विभूतित खः स्वैगु धातु-केंत भूपाल राज्यया सांची स्तूपे लुल, हानं गुकेयात अंग्रेजतसें थुलिमछि दँतक लण्डनया कैनिंग्सटन म्यूजियमे तैतया हाल-साले हे तिनि झी भारत सरकारयात लित बिल । आतक नं श्व पवित्र अस्थित सिंहल (लंका) या बौद्धपिनि श्रद्धा-भाजन जुया च्वन-तिनि हानं निन्हु प्यन्हु हे जक दत बर्माया बौद्ध पिनिगु आग्रह या कारणं श्व बर्मा यंकेगु ज्या जुल । नवाव भूपालं छगू विहारया निर्माणार्थ गन श्व अस्थित याकन हे स्थापित यायगु ज्या ज्वी । गुकियात ५००००) दान बीधुंकूगु दु । श्व अस्थित सारिपुत्र

व मौद्गल्यायनया थःगु जन्मभूमि नालन्दाय् थ्यना पूजित ज्वीगु नं छुं असंभव मखु, तर आथत्थें ला लगभग असंभव तिनि; छायाधासा नालन्दायागु ध्वंसोवशेष सिवाय अन थुकेया स्वागत याइपिं सुं मदु ।

नालन्दा यागु पुनर्निर्माण यागु ज्या यदि विशेषरूपं सुना नं याय्मागु खःसा व विहार व विहार सरकारयागु खः । ता द्रुगु खँ मखु, छकः माननीय डा० महमूदनाप वर्धाय् चर्चा पिहाँवोबले अनं धयादीगु दु कि यदि जि हानं विहारया शिक्षामन्त्री जुल धासा नालन्दायागु उद्दारे विशेष ध्यान बी । व (नालन्दा) भारतीय संस्कृतिया प्रसारया केन्द्र ज्वी हे माः ।

जिमिसं स्यू महापंडित राहुल सांकृत्या-यनयात नं नालन्दायात छगू महान् विश्वविद्या-लयया रूपे स्वेगु स्वप्नं हे दं दं देश विदेश चाहीकूगु खः । श्व खँ सत्य खः कि न्हापा समय व साधनया प्रतिकूलता दयाच्वन, तर छु थुगु समये नं समय साधनया प्रतिकूलता दु ला ?

थुजागु सांस्कृतिक ज्याया लागी स्वतन्त्र भारतयागु स्वर्ण प्रभात स्वया अप्पो अनुकूलगु समय छु दै ।

श्व थुजागु ज्या खः गुकेया लागी धन जनयागु सहायता मगा धैगु ज्वी फँमखु । मस्यु श्व ज्याया आरंभ याय्गु श्रेय स्वैत लाइगु खः ।

जिं थः बिहार सरकारया शिक्षा-मन्त्री बाबू बदरीनाथ बर्मापाखें नं आपलं आशा तै तया । यदि विहारया शिक्षा-मन्त्री व विहार-प्रान्तं हे नालन्दा यागु वास्ता मतल धासा छु पाकिस्तानं तैला ?

पापयागु दृष्टान्त

(अनुवादक—भिक्षु अनिरुद्ध)

पाप धैगु याय् त्योगु ज्या मखु । छाया-
धासा-उकीयागु फल तस्सतं हे कर्कश-फय्
थाकु । पापयागु फल निगू प्रकारं वैगु दुः-छगू-
पाप मतीतया याय् साथ तुरन्त हे उकीयागु
मभिगु फल थःत प्राप्त ज्वीफु; मेगु पाप यागु
फल याय् साथ तुरन्त विपाक प्राप्त ज्वी मखु ।
लिपा कालान्तरस बुलुहुँ जक प्राप्त जुया वै ।
गथे दुरुयागु रूप छकोलं हे बदले जुया धौ
ज्वीमखु । चन्डि ख्वाउँ थाय् तया तय्व
तिनि बुलुहुँ कन्हे खुनु धौ जुया वनि । व थें
तुं गुगुं पापं नं याय् साथ छकलं हे उकीयागु
विपाक-फल तुरन्त बीमखु । उकिया निम्तिं
मगवानं धम्मपदे थथे आज्ञा जुया विज्यातः—

“मधूव मन्यति बालो याव पापं नपच्चति
यदा च पच्चति पापं अथ बालो दुक्खं निगच्छति ।”

अर्थ-मूर्ख जनपिसं पापयागु फल गवले
तक भुगतय् याय् माली मखुनि, अवले तक
उकियात कस्ति थें मधुर धका भापो च्वनी ।
गुलुनु पाप यागु फल भोगे याय् माली, उखुनु
तिनि मूर्ख धैपिसं (तसतं) दुःख कष्ट नै ।

पापयागु फल उगु क्षणे हे तुरन्त ब्यूगु
उदाहरण बाखं छपु के च्वया तयागु आकारं
सीका कया दिये माल ।

छन्हुया दिनस काक धैम्ह छम्ह ब्याधा
सुथसिगु पहरे धनुष वाण ज्वना सिकार याय्

धका सिकारि खिचातसें चाहुयका जंगल पाखे
वन । उगु बखते लैय् भिक्षा विज्याना च्वोँह
छह्मभिक्षु खना तं चाया ‘अलक्षिणह्म खन, थौं
जितः छुं मृगादि प्राप्त ज्वी मखुत’ धका मती
ततं वन । स्थविर नं गामे भिक्षा विज्याना
भोजन याना, हनं विहार पाखे विज्यात ।
ब्याधा नं वने चाचा हिलाः मृगादि छुं प्राप्त
मजुया लिहाँ वगा च्वंगु वखते हनं स्थविर
खनाः “थौं जितः श्व अलक्षिणह्म स्वयाः वने
वनागुलिं छुं प्राप्त मजुल, आ हानं श्व जिगु
न्होने वल तिनि । श्वैत जिं खिचां मन्याकुसे
तोते मखु” धका खिचा तय्त्त इसरा विया
तोताः छुत । स्थविरं नं थथे याय् मते उपासक
धका आपालं याचना यात । तर ब्याधां वस-
पोलयागु खस वास्ता हे मयासे वसपोल यात
न्याकेत खिचात तोता छ्यां पार यात ।

थुगु प्रकारं खिचात तोता छे व स्थविर
वेगं ब्वाँय् ब्वाँय् वना सिमा छमास गयाः
ह्मधुच्छिति च्वे च्वंच्वन । सिकारि खिचात
तिंतिं न्हुया स्थविरयात न्याय् त संसां नं न्ह्याय्
मदया सिमा के चाचाहिला च्वन । अन कोक
वना “सिमाय् गःसां छंत मुक्ति दैमखु” धका
तीरया च्वकां पालि तःले कय्कल । स्थविरं
आम थे छता याय् मते उपासक धका नाना
प्रकारं याचना यात नं स्थाविरयागु बचनयात

मताः छु याना बारंवार कय्कावों च्वन ।
 स्थविर छपा तुती कय्केव व तुति ल्हाना मेगु
 तुतियागु भरं च्वं च्वन । उकी नं कय्का बी
 वं वनं ल्होना यातां प्यातां खाया च्वन । थुगु
 प्रकारं व्याधां वसपोल यागु याचना यात
 वास्ता मयासे पालि तः निपायसं कय्कावं
 च्वन । स्थविरया शरीर छगुलीं मिं पूगु थें
 दाह जुया वल । वेदना तसतं सहाय्य मफयाः
 वसपोलं थःगु स्मृति हे बांलाक थाते त्याः
 च्वने मफुत । व चीवर कुतुं वोवले ठिक् कोक
 न्याधाया ह्य छह्यं त्वप्पुइ कुतुंवल । खिचा
 तय्सं स्थविर सिमां कुतुंवल धका समझे जुया
 चीवरे दुहां वना थः मालिकयात चिचि न्याना
 न्याना ननं के जक बाकि याना बिल ।

खिचात चीवरं पिहाँ वया पिने च्वं च्वन ।
 अले इमित स्थविरं गंगु सिमा कचा छत्वा
 त्वाथला कुर्केहल । खिचातय्सं च्वेस्वया
 स्थविर खना ज़िमिसं थः मालिकयात हे नय्
 लात धका भापा जंगले तुं विस्यूवन ।

स्थविरं शंका याना विज्यात कि “जिगु
 चीवरया दुने दुहाँ वना हे जक श्व व्याधा
 नाश जुल, जिगु शील भीनि ला ?” हानं
 सिमां कहां वया शास्ताया थास वनाः छसिं-
 निसें सकल समाचार कना ‘भन्ते, जिगु चीवरया
 निमित्तं व उपासक नाश जुल, आ जिके शुद्धगु
 शील दनि ला ? जिगु शुद्धगु श्रमण भाव दनि
 ला ?” धका न्यन । शास्तां वयागु खँन्यना
 हे भिक्षु ! छंगु शील शुद्ध जू । छंगु श्रमण
 धर्म बांलानि । व दुष्टह्य व्याधां दूषित याय्
 अयोग्यह्यसित दूषित याना थः विनाशस प्राप्त
 जुल, धका (आज्ञा जुया) हे भिक्षु ! आः

जक मखु न्हापा नं थथे हे तुं दूषित याये
 अयोग्यह्यसित दूषित याना विनाशस प्राप्त
 जुया वनं धका उगु अर्थ प्रकाश याय्या निमित्तं
 अतीत-कथा आज्ञा दय्का विज्यात ।

अतीत (न्हापाया) कालस वैद्य छह्य
 वासःयाना जीविका याय् त गां गां पसि चाःचा-
 हिला जुया छुं ज्यामदया नय् पित्याका गामं
 पिहावँल । अले अन गांया ध्वाखाया थाय्
 आपलं मस्त ह्मिता च्वंगु खन । खनेवों थुपीं
 मध्ये छह्य सित सर्प न्याके विया, वासः याना
 ज्याला कया आहार प्राप्त याय् माल धका
 मती तल । अथे मती तयालि छमा सिमा प्वालं
 छयों पिकया शना च्वोंह्य सर्प छह्य कयना हे
 मचात व कय्मिचाया मचात सो गुलि बांला,
 हुँ सिमाय् गया लाहुँ धका धाल । अले छह्य
 सूरुह्य मचां सिमाय् गया कय्मीचिया मचात
 धका ज्वंगु सर्पया गःपः लाना च्वन । मचां
 नं न्याक्क ज्वना पितकया स्वयालि सर्प धकाः
 सीकाः मतोतुसे कातुक ज्वना चाचा हीका,
 सिमां भतीचा उखे ल्वीं श्वीं जुया च्वंह्य वैद्यया
 ह्य लक वांछ्या हल । सर्प वैद्ययात हितु
 हिनाः न्यानाः प्राण लिक्का बिल । हे भिक्षु, थुगु
 प्रकारं हे कोक व्याधां न्हापा नं दूषित याये
 अयोग्यपित दूषित याना विनाशस प्राप्त जुया
 वंगु दु, धका शास्तां श्व अतीत कथा कना
 विज्यात । थुगु हे कारणं हेतु मिले याना धर्म
 देशना यायां थुगु गाथा धर्मपदस आज्ञा जुया
 विज्यातः—

यो अप्प दुइस्स नरस्स दुस्सीत,

सुद्धस्स यो सस्स अनङ्ग स्स ।

तमेव बालं पच्चेति पापं

सुखु भो रजो पाट वातं व खित्तोति ॥

अर्थ—सुनां शुद्ध, निर्मल, दोष मदुद्ध
मनूयात दोष दुद्ध धका ठहरे याना दूषित याइ,
वहे दूषित याइ मूर्खयात हे पाप लाइ । गथे

फय् वया च्चोपाखे हाकातिना छोगु नचुगु धू
वांछोद्धसिगु ख्वाले हे तुं जू वै ।

साधु साधु साधु

सम्पादकीय

लिपिया

सकसियां लिपि उत्थे-वहे छगूरूप ज्वोगु
हे भाषोन्नतिया छगू तज्जागु त्वाथः गय् धुंकेगु
खः; भाषाया उज्ज्वल भविष्यया लक्षण खः ।
अतः थुगु विषये गुलि सुयोग्य भाषाप्रेमीपिनिगु
गुलि याकन ध्यान वन उलि हे भिं । थुजागु
विषये न्ह्यचिला दीपिं सज्जनपिं स्वभावं हे सहन-
शील, न्याय-प्रिय, भाषाप्रेमी व बहुश्रुत जुया
चवनी । थुके न्ह्यचिलेत मेमेगु भाषाया नं इति
हासन्न व दूरदर्शी ज्वीगु नं साप हे आवश्यक ।
स्वैगुं हठ-(जिह्वा) हे थुजागु विषये लं दथ्वी
च्चोगु कं थें गा थें विन्न स्वरूप जुया चवनी । न्याय-
प्रियतां व कंयात तुफिं पुना छखे छुँ, गायात
सहन शीलतोयागु चां लहाना छुँ, परगुणयात
नं थःगु हे खनेगु स्वच्छ उदार दृष्टि बिई,
एकताया सूत्र बल्लाकी; तर हठं थःथःयात नं
त्वाकी-ब्यागः याना बिई । छुं छगू न्हूगु बांलागु
युक्ति वा विचार यहसिन्हं न्ह्यप्पां थपिका
उकेयात थःगु नं खनेगु हे “झीगु” थ्व शब्दयात
सार्थक प्रयोग याय्गु खः । नत्र स्वदेशी,
खजाति व स्वभाषा-भाषी धाय्गुया अर्थ हे
छु जुल ? अज धात्थें धाय्माल धासा मनुष्यं
पिकागु विचार मात्रे मनुष्य मात्रया समान हक

एकता

दयाचवनी । उकें हे सत्य, अहिंसा आदि मह-
द्रुणयात न सुनानं करपिनिगु खना विरोध
या, न सुनानं थःगु हे जक हकयागु वस्तु
याय्गु खो ।

झीगु थ्व भाषाया लिपि-एकताया विषये आ
थत्थें थःथःले विचार पाना च्चोगु मुख्य निगू खँ दुः
छगू (:) वा (S) प्रयोग याय्गु व मेगु लघु
गुरु उच्चारणयागु भेदं गुवलें गुवलें अर्थ समेत
पावनीगु आकारान्त आखःत मध्ये छगुली छुं
चिन्ह तय्गु वा निगुलीसं चिन्ह मतःसे खँयागु
प्रसंगं हे लेखकया अभिप्राय सीकेगु । लिखित
साहित्यया रूपं ‘नेपाल-भाषा व्याकरण’या ‘व’
पृष्ठे व ‘नारदमोहया’ भूमिका ‘ख’ पृष्ठे नं थुकेया
विषये छुं चर्चा ज्वीधुंकूगु दु ।

अकारान्त जूसां उच्चारण गुरु ज्वीगु
आखःया लिउने निफुति वा विसर्ग (:) तय्गु
चलन जूगु च्यादँ झिदँति हे दत । तर अन्नाजि
दच्छि ति छु दत ज्वी थुकेया विषये मेगु छगू
युक्ति नं गुलिं गुलिं भाषाप्रेमी सज्जनपिसं पिकया
दिल । अर्थात् आतक (:) प्रयोग जुया वया
च्चोगु थासे उकेया पलिसा (S) तय्गु चलन

याय्माली धैगु खँ पिहाँवल । थुके सकल सज्जन-
पिनिगु ध्यान वंकेया लागी आवश्यक प्रस्ताव
धर्मोदययागु वैशाख अंके नं प्रकाशित ज्वी धुंकुगु
दु । नेपालया स्वयंभू-गुँ सिधे च्वोंगु आनन्द
कुटी नं थव हे वंगु ज्येष्ठमासे छन्हु भिक्षु श्री
अमृतानन्द, श्री पद्मप्रसाद वैद्य, श्री चित्तधर
उपासक, श्री रत्नध्वज जोशी, व श्री आदि
बज्र बज्राचार्य श्री ठाकुरलाल मानन्धर, आदि
सज्जनपिं मुना थुकेया विषये छकः विचार विनि-
मय ज्वी धुंकल । गुलिखे सज्जनपिनिगु पत्र
धर्मोदये प्रकाशित यायगु लक्ष्यं नं वयाच्वोंगु
दु । फुक खँया सारांश विचारयात धासा (५)
तयगु पक्षे सयकडा १०-१२ ति व (:) तयगु

पक्षे सयकडा ८८-९० ति सज्जनपिं लीगु खने
दु । गुलि गुलि सज्जनपिसं थव नित्तां खँयात
तोता पुलांगु भाषायात हे ज्वनेगु खँ नं पिकया
दीगु दु । उके आवंलियात धर्मोदयया निम्ति
बहुमतया रूपं (:) यात ज्वनेगु व पुलांगु
भाषाया रक्षा नं अत्यावश्यक जूगुलीं वर्तमाने
प्रचलित 'भा:पा': अथवा 'भापा' या पुलांगु रूप
'भालपाव' आदियात नं मतोतेगु निर्णय जुल ।

(५) तयगु विचारपिं मध्ये गुलि गुलि
सज्जनपिनिगु लेख व पौ न्हापा प्रकाशित ज्वी
धुंकुगु दु । आ थन (:) तयगु पक्ष लययादीपिं
सज्जनपिं मध्ये छह निह्य सज्जनपिनिगु अति
उपयोगी पौत नं थव अंके प्रकाश याना वियागु दु ।

सम्पादकयात पौ

श्रीसम्पादकजु,
"धर्मोदय"
नमस्ते

नेपाल
ललितपुर नागबहाल
२००५-२-७-५

थ:गु थव माटूभाषायात याकन परिष्कृत
यायगु शुभ उद्देश्यं (:) व (५) या विषये
सकसियां न्होने प्रस्ताव तया विज्यागुली धन्यवाद ।

(:) थव निफुतिया पलिसां 'अ' वा
'५' तयगु याय्मा: धैगु खँ न्हाप्पां पिकया
दीह्य श्री पद्मप्रसाद वैद्य खः । तर थुके श्री
चित्तधर उपासक, जि, श्री पूर्ण प्रसाद वी०
ए० श्री सिद्धिचरण, श्री मंगलराज जोशी
आदिपिसं स्वीकृति बीगु उचित मखनागुलीं
दच्छि ति थव खँ अथं हे दिना वन । थव २००३

चैत्र झायागु खँ खः ।

जिमिसं स्वीकृति मवियागुया कारण थुपीं

खः—

(क५) थथे च्वयां 'क' गुरु जुई मखु,
तर 'क:' थथे च्वल कि झीगु समाजं जक
मखु, नागरी आखः ब्वना च्वोंपीं यावत् भारत-
वासीं नं गुरु हे उच्चारण याइ । छाय्धासा
हिन्दी भाषाय् (५+१=६) यात 'छ:' थथे
च्वया झीसं थें न तूँ छः उच्चारण यायगु चलन
जूगु तःद मछि हे दय् धुंकल ।

सुन्दर लाल त्रिपाठीं च्वोगु "हिन्दी
प्रवेशिका" व गीताप्रेस, गोरखपुरं प्रकाशित
"कवितावली" स्वया विज्यात धासा थव खँ

स्पष्ट ज्वी । (कवितावली-पृष्ठ ४८ पंक्ति १३)

‘कः’ व ‘कह’ या समान उच्चारण ज्वीगु खःसा संस्कृत भाषाय् ‘ह’ विद्यमान दयक दयकं (:) या सृष्टि हे छाय् ज्वी ? (:) या उच्चारण ह या थें ज्वी धैगु अटल नियम हे छु दु ? ‘दुःख, निःसन्देह, निशङ्क’ आदि शब्दे (:) या उच्चारण ‘ह’ या थें जूला ? संस्कृत व्याकरणनुसारयागु हे जक खँ काल धासाःनं विसर्ग, सन्धि जुया लोप ज्वीवले विसर्ग-या पल्सां गुबलें ‘अ’ वै, गुबलें ‘श् ध् स्’ आदि वै । गथे-रामः अत्र=रामोत्र, रामः चकार=रामश्चकार, तीव्र टङ्कार=तीव्रष्टंकार, रामः तत्र=रामस्तत्र आदि । उकें शीसं नं अनेक प्रकार-यागु स्वर व्यञ्जन लोप जुया च्वोथाय् उकेया चिन्ह स्वरूप (:) थ्व तय्गु याना तयागु उचित हे खः ।

‘विसर्ग (:) युक्त अक्षर गुरु ज्वी’ वस, थुलि हे जक खँ शीसं संस्कृतपाखें छाय् मकाय्गु ? गथे कि संस्कृत भाषानाप संपर्क हे मदुपीं यावत् जन साधारणं थः किजा काय् पित्त ‘कं कः’ इत्यादि वर्णमाला स्यनीवले (:) या उच्चारण नं ‘अ’ या थें जक हे याना च्वन ।

छिः, थुः (प्रधानाध्यापक सोमनाथ नेपाल ‘मद्दय चन्द्रिका’) थुके नं आखः गुरु याय्या निम्ति जक हे विसर्ग तया तःगु खः । उकें (:) लिक्का (S) तयाय् विज्याय् गुली

हथास चाया विज्याय् भ्वानि ।

मुख्यगु खँ छगू मेगु नं दनि । थ्व भाषा जक मखु, न्ह्यागु जीवित भाषा नं साहित्य-प्रेमी तय्गु संख्या व विचार वृद्धि जूलिसे भाषाया रूप नं परिष्कृत जुजुं वनी । थ्व छःपिसं नं लोमंका विज्यागु खेमखु । धर्मोदय पिहांवया च्याला गुलाति दुबले हे थुलि खँ पिहांवल धासेनि हानं निद स्वद दैवले थथे हे मेमेगु विचारत नं अवश्य पिहां वे फु । उकें आवंलि यात चलेजुया च्वने धुंक्कगु न्ह्यागु हे नियम नं तुरन्त तुरन्त-थौं छगू कन्हें छगू याना हीका च्वना साध्य ज्वी मखु । न्ह्यागु नियमत हीके माल धासा नं दच्छि निद ति पिया माक्क छल-फल ज्वी धुंका हे जक निगू प्यंगू नियम छकलं हे हीकेगु याय्माः । थथें याय्गुलीं हे जक पास जुया च्वने धुंक्कगु सफू, मुद्रित जुयावों च्वोंगु लेख व सफूत, नव लेखक व मुद्रणालय आदियात आपलं ज्याछिनी । लिपा भाषाया, साहित्यया न्हूगु इतिहास आलोचना च्वेत नं गुलिखे याउँसेच्वनी । नत्र अस्थिरतां शीत अवश्य हैरान याइ । उकें आ थथेंयान “सहसा विदधीत न क्रियाम्” थ्व हे नीति शीसं ज्वनेमाः । अस्तु

भवदीय

—रत्नध्वज जोशी

नागवहाल लपु, नेपाल ।

प्रा० नं० १२३

ल्हासा,

१०६६ तहोला श्वक ६ स

सम्पादकजु,

छिगु सल-पति (समाचार-पत्र) संख्या ८१६ या पृष्ठ १४६ स “प्रस्तावना” धयागु क्षल स्वयाव जिपि सकलस यातं अत्यन्त दुःख जुलो । थुकीस चोया तलो झीगु मातृभाषा स स्वर व व्यञ्जन लोप जुया चोनगु थासस अर्धाकार (S) तयेगु चलन यावसा उत्तम जुयुला । यदि श्व विषयस पाठक पिनिगु लिखित स्वीकृति-पति ववसा निकट भविष्य स श्व प्रस्ताव यात कार्यरूपस परिणत याये फ्यु धकाव चोया हया दिलो । श्व अर्धाकार तयेगु प्रस्ताव यात दुःखपूर्वक जिमिसं तीव्र चकना (विरोध) यायेगु साहस याना । कारण कस चोया ।

(१) अर्धाकार आखल हे मखु । श्व संगीत-विद्या स्यने बेलस जक वयुगु चिन खव ।

(२) श्व चोयेगु कोल छिवसा लेखस श्व हे जक अपालं खने दया वयाव साहित्य हे बानमलायु । नागरी आखलं चोया तवगु मेवगु छुं लेखस थथे (S) अपालं चोया तवगु आवतक जिमिसंला गबलेनं मखननी ।

(३) श्व तये मावगु आवश्यक नं छुं खने महु । श्व तवसा अपाल सयानं थुयु नं मखु । न्हापा नं पुलां पुलांगु सफुलिस थथे चोया तवगु नं खने महु । मुल शब्दाक्षर चोया तवगु जक खने दु । हनं दुगु हे अखाल तथा विवसा विसर्ग तयेला बा अर्धाकार, श्व प्रश्न नं पिहाँ मवव ।

(४) मुल शब्दाक्षर चोयेगु तोलताव श्व

हे चोयेगु चलन याना छोवसा लिपातस श्व हे मुल हती (शब्द) थें जुव वनियु गुलि यक्को हे भ्रम पिहां वयुगु सम्भावना खने दु । उदाहरणार्थ-‘प्वाः’ हती कया दिसं । आव थुकीस अर्धाकार तवसा प्वाऽऽ जुलो । थुकीस उपसर्ग छथले मावसा प्वाऽऽ (बा प्वाऽऽ स) जुव वनो । आव ‘प्वाऽऽ (बा प्वाऽऽ स) चोला पचिनं सुलो’ धोलसा गथे थुयेकेगु खव । प्वा-ठसला बा, प्वालसला बा हनं प्वातसला (अर्थात् मत प्वातसला) । थथे अपालं भ्रम जुव वने फु । हतीस जक भ्रम जुव वनियुगु मखु, त्वाकस (बाक्यस) नं भ्रम जुव वनो । गथे-‘तिनी ख्यलस जुः (जुऽ) दु’ चोलसा थुकीया माने गुकथं सिये केगु ? थुकीया माने Gamb-ling लाकी Walking ? आव थन Gamb-ling चोये मावसा ‘जुल,’ Walking सा ‘जुव’ चोये मावगु खव । उकिं मुल शब्दाक्षर हे चोये मावगु उचित खने दतो ।

(५) श्व (S) चोयेगु चलन यावसा लोप जुया चोनगु आखल नं अन्वेषण याना काये फ्यु मखु हनं पुलां पुलांगु साहित्य ब्याक नं ज्याचले जुयु मखुतो ।

(६) हनं थथे यावसा उपसर्ग तये बेलस झीगु हती हे स्यनो । सफुलिं चोये माव थासस ‘सफुऽ’ जुव वनो । आखलस चोये माव थासस आखऽ (बा आखऽ स) जुव वनो । आव छिकिपिसं हे विचारयाना स्वया दिसं—सफुलिं चोवसा जिव लाकी सफुऽ (बा सफुऽ नं), हनं आखलस चोवसा थुयु लाकी आखऽ (बा आखऽ स) चोवसा ।

श्व च्वस यागु खुता कारणं जिमिगु विचारंला अर्धाकार चोयेगु चलन यायेगु कदापि उचित खने मदु । शीगु साहित्य बानलाकेगु जुवसा मुल शब्दाक्षर हे च्वय मावगु परमावश्यक खने दतो । जिमिगु विचारसला विसर्ग व अर्धाकार नितां मजिबगु प्रमाणित जुलो । तरे यायेगु भाषा जक चोयां साहित्य गबले नं हे उन्नति याता यनके फ्यु मखु । लोप जुया चोनगु आखल पिकायेत Adichinary of the Claasical Wewari—by Hans Gorgensen धयागु सफुलि नं छित तसकं ग्वाहाली बियु । शीसं नं बानलाक विचार याता ख्वसा श्व न्हना वना चोनगु आखल पिकाये फु । नाकं थाकुगु नं मखु । उपसर्ग तया दिसं, अले लुप्त आखला पिहाँ वयु । गथे—

अपूर्ण—उपसर्ग तयाव— पूर्ण—

झ्याः झ्यालस (थन, स=य, जुवगुलि झ्याल (छहामनुष झ्यालस चों चोंनो)

उच्चारण झ्याले जुलो, तर झ्याल—

स धालसानं छुं दन मदु)

त्वाः त्वाकं त्वाक (त्वाकं दाना बिब)

त्वाः त्वालस त्वाल (असन त्वालस दोह ल्वाना चोंनो)

त्वाः त्वाथं त्वाथ (झङ्गलं त्वाथं कानाव नसा नया चोंनो)

उपसर्ग तया स्वये बेलस दकसिवे लिबने चोनगु लुप्त आखल जक लुया वव । गुगुं आखल हतीया दथुस लुप्त जुया चोनगु नं दु ।

गथे—गःपः=गलपत, छःपोः=छलपोल व भाःत=भालतो इत्यादि ।

गुगुं हतीस स (श व प समेतं) च व ज लुप्त जुयाव 'य' उच्चारण जुयु । गथे—स (श व प समेतं):— थास, भाष (भाषाया अपभ्रंस जुयाव भाष), बाम, लशता, मेस, घाँस, कपास, मास, मासकेँ, फस, हंस, कँस, राश (रा अपभ्रंस जुया ला), खस, बंश (बं अपभ्रंस जुया ब), राक्षस (रा व क्ष अपभ्रंस जुया ला व ख), आशबुयेगु, घसपुयेगु, देश, क्रमाश वसकल, इत्यादि ।

चः—हच, ह्वाच, ग्वच, ग्वाच, कँच, पाँच, त्वाच, मच इत्यादि ।

जः—यजमान वणज, राजकुल (रा अपभ्रंस जुया ला), भोज, ध्वंज (ध्वं अपभ्रंस जुया ध्वाँ), खयँज इत्यादि ।

न व म लुप्त जुयाव गुगुं हतीस अनुस्वार उच्चारण जुयु । यथा-मन, लन, दन, दाम, नाम, माम, इत्यादि ।

ह्मवने यागु आखल अकार जुयाव लिबने यागु आखल न्हस्व इकारान्त जुवसा ह्रस्व इकारान्त आखल लुप्त जुयाव औ उच्चारण जुयु । गथे—धलि, पति, पलि, भति, भलि, सलि, बलि, नलि, इत्यादि । विशेष याता ति व लि स जक श्व नियम लागु जुयु । यदि लिबने यागु आखल दीर्घ ईकारान्त जुवसा छुं हिलियु मखु । उदाहरणार्थ हती, मतो, कली, गली, कवली, इत्यादि ।

न्हवने यागु आखल ह्रस्व उकार जुयाव लिबने यागु आखल न्हस्व इकारान्त जुवसा, लिबने यागु ह्रस्व ईकारान्त आखल लुप्त जुयाव विसर्ग थें जक उच्चारण जुयु । गथे—सफुलि,

पुखुलि कुलि, गुलि, दुलि, गजुलि, थुलि, थुलि, मुलि, इत्यादि । विशेषयाना लिव तिस जक ध्व नियम लागु जुयु । यदि लिवने यागु आखल दीर्घ ईकारान्त जुवसा हुं हिलियु मखु । उदा-हरणार्थ—गुली, तपुली, पुली, उली, थुली, इत्यादि ।

आखल लोप जुया चोनगु हुं भतीहती आव थन कस चोया जुलोः—प्वाल प्वाठ, प्वात, धल, धक, पात, पाक, पाव, पाख, लख, ल्याख, अयलाख, होत, भोत, लहात, खत, कलात, अजिकत, क्षोल, गाल, साल, मंगाल, नेपाल, सल, किल, आखल, ताल, अङ्गल, पसल, ससल, लिसल, मण्डल, कुशल, पञ्जल, बल, वहल, न्हुल, तालचा, भालपेगु, धालसा, धॅलपो, धलक, कतक, पतक, प्याक, काक अवपु, पत्यरा इत्यादि ।

विसर्ग, अर्धाकार व मूल शब्दाक्षर चोयाँ जिवला बानलाक निष्पत्तात विचार याना स्वया दियाव जक थुकिया विषयस प्रस्ताव पास याना

दियुगु भिनियु । थुकीस हतपत याना दिये मावगु मदु । छाये धालसा हतपतं द्वनका मजिवगु प्रस्ताव पास याये धुन धालसा लिपातस झोगु साहित्य स्थनियुगु यक्को सम्भावना दु । भिनकां नं भिनके थाकुयु ।

अन्तस हनं छकील बल बिया जिमिगु चकनास निष्पक्षपातं विवेक पूर्ण ध्यान वनका दियु धयागु पूर्ण आशा दु । अस्तु ।

भवदीय—

रत्नमान् सिंह सोंग्राकेंगो, पूर्णकोजी, सोंग्रासेरछोड०, धर्म मान् सिंह सोंग्रासान्छां, धर्मरत्न नामभो, पुष्परत्न मानेग्याप, रत्नमान् तुलाधर धपचिस्या, धनबहादुर धारुवा, जुजु काजि कुंपाला पद्मबाहादुर कुंपाला ।

केशधर छुतिधं

लु० किजा पुष्परत्न घोरास्य । C/o ग्याल्लोछ क्पा, ग्याचि

दानविरसीं हंगुछोकं

लक्ष्मीजोति धारुवा

मैत्री रत्न मोति छोकं ।

ॐ सन्ध्या ॐ

(चोह—श्री सिद्धिचरण)

रवि सित छविफुत, दिनया मणि तन,

गननं बल झंगःत सना

पश्चिम गिरिच्चे छल मि दन्दन

श्री जीवनया गतियात क्याना !

सन्ध्या धा वा बन्ध्या छिमिसं

चारु मिलनया दूत धका,

जिगु तन द्यामं अन काल-खुसी

चा छधी कुतुं वंगु जितः जा !

जय धर्मोदयया !

(चवोह—श्री बुद्धोपासिका)

धायबले धर्मोदयया जय, ज्वीबले जय झी सकस्यानं, नां हे 'धर्मोदय' अर्थात् धर्मया उदय, उर्कि उगु धर्मयात जय माःगु मखु, गुगु ला जय अजयं रहितगु खः । अयनं 'जय ज्वीमा' धायगु साप दे बांलागु बचन जूगुलि आ थन छको झी धर्मोदययात नं जय जयकारं गुञ्जाय-मान छाय मयाय !

तर जय विजय धैगु ह्युतुं जक धयां ज्वीगु मखु । मुख्य नं ज्यां हे यानां यंक्य माःगु खः, तर थन ज्या धैगुया अर्थ मेमेगु 'बू ज्वीगु, जा श्वीगु' आदि ज्या मखु । थन ज्या जुयाचन केवल निगू—कलमे मसि दःसा मसि भवते न्हाक्यगु, यदि कलमे मसि फूसा ह्युतु व न्हायपं बःलाक्यगु, बस । अलेतिनि धर्मोदय-मतं नुगले खई, मत दयव खिउँयी मखुत, तुयू थाय् 'ख्याः, भौ' आदि वै धका ग्याय माःगु नं मंत, अले छु जय मजूला झीगु ? अवश्य ।

लेखक लेखिकापिनि फ़यांफच्छि बांवांलाक च्वया धका च्वई, पाठक पाठिकापि धाःसा छुं नं मथू धका हाला ज्वी, तर श्वीगु नं गथे ? च्वैपिनि बांलाक च्वेत प्रायः साहित्यिक भाषां हे च्वै, व्यावहारिक भाषास्वयाः साहित्यिक भाषा अवश्य श्वीक्य थाकी, उकीस नं विषय न गम्भीरगु जुल धायव स्ला धाय हे म्वाल । उर्कि थन सम्पादकजुं पाठक पाठिकापिन्त च्वेगु भाषा व (खँ) ल्हायगु भाषा याना निगरूपं भाषायागु व्यवहार ज्वी धैगु खँ श्वीका बी मोलीला ?

पत्रिका धैगु दूत थें खः, गुर्कि देशविदेश-

यागु समाचार जक मखु, मनूतयगु हृदय हृदय-यागु समाचार नं हैगु, तर गुगु समाचार यथार्थ श्वीक्यत सम्बाद दाताया हृदय थें हे सम्बाद ग्राहक यागु हृदय नं ज्वीमाः । अर्थात् लेखकं छु खंयात कयाः च्वोगु खः, वहे खंयात अथ्य हे श्वीका कायगु । तर अथे बांलाक श्वीक्यत मुख्य नं भाषायागु ढंग नी श्वीक्य माल । भाषाया पह सकसिगुं छगू हे प्रकारयागु जक ज्वीमखु, व्यक्तिपिनिगु भिन्नतां भाषायागु शैली नं छुं भचा भचा अवश्य भिन्न ज्वी, गुगु विभिन्नतायात नं थःथःगु आन्तरिक भाषास मिले याना श्वीका ब्वना कायगु प्रत्येक पाठक पाठिकापिनि परम कर्तव्य खः धका स्यू सां थ्व च्वेगु ब्वन्यगु आदि ज्यां शीत बा जिमित सर्वप्रथम हे तिनि । अतएव च्वेत ब्वन्यत भचा थाकीगु स्वाभाविक हे खः, तथापि उत्साहयात मतोतुसे बुलुहुँ छ त्वाथः, नित्वाथः यानाः धर्मोदयया जयस्तम्मे थहाँ वन्य धैगु आशा याना थौंयात थ्व पत्र समाप्त याना ।*

*लेख च्वेवले व स्वेवले ल्हाभाय्, मां भाय् व ख्वायागु रूप रंगयागु सहायता दैमखु । लिखित शब्दया इसरां हे फुक जया काय्माः । उर्के प्रत्यक्ष खँ ल्हाय् वले स्वया छ तँ ला अथे हे थाकुइगु जुल । मेगु विषयया गम्भीरता अनुसार पाठक मल्लवषा च्वनेगु वा लेखकं हे गतिलाक च्वे मफया च्वोगु नं जुइफु । तर थ्व फुक पंगलःया वासः खः अभ्यास । अभ्यासं फुक पंगलःत चीका छुं । नत्र तापागु देशयागु वा गहन विषययागु सफूत च्वेहे म्वाल, स्वेहेम्वाल ।

—सम्पादक

लेखकवर्गलिसे

लेखक मात्रया मने थःगु लेख याकनं प्रकाशित ज्वीगुली छुं न छुं प्रसन्नता अवश्य है । श्व वचित प्रसन्नतां गुह्यं लेखकयात नं वंचित याय्गु इच्छा धर्मोदयया मदु । तर दुःखयागु खँ छु धासा थःगु लेख खनेसाथ व्वने मन दैगु किसिमं आखः स्पष्ट ज्वीक च्वेगु यत्न आपलं लेखक वर्गं याता दीगु खने मदु । वस्तुतः लेखक वर्गया निम्तिं श्व साप हे आवश्यकगु खँ खः ।

मेगु नं छगू निगू खँ दनि । लेखकवर्गं थःगु पूरा पूरा नाम, थर, पता प्रत्येक लेख पतिकं बिया दीमाः । उपनाम जक प्रकाशित याय्गु इच्छा जुल धासा वहे खँ पत्रे च्वेमाः । तर थःगु पूरा पता ला सम्पादकीय विभागयात अवश्य हे बिया दीमाः । नत्र छुं खँ सूं लेखक-याके न्यने माल धासा सम्पादकं गन स्वैके न्यनी । 'जी० बी० एम०' थुलिं पूरा पता ज्वी मखु ।

थह्यं छु गुगु विषये लेख च्वे त्पनागु खः, व धर्मोदये अथवा श्व भाषाया मेगु सफुती न्हापा हे प्रकाशित ज्वी धुंकल बा मधुंकुनि, ज्वी धुंकूगु विषय खःसा उके स्वया थःगु लेखे अप्पो छु विशेषता दु ? थुगु खँया विचार नं नव लेखकवर्गं अवश्य तया दीमाः ।

थःगु नामं वियागु लेख थःगु पुष्ट विचारं युक्त ज्वीमा, करपिनिगु चिप जक मज्वीमा । थह्यं च्वयागु प्रत्येक लेख जक मखु, प्रत्येक वाक्यया अज प्रत्येक शब्दया नं लिसे थःके दय्मा ।

कहानी बा कविता च्वल धासा उकेयागु उद्देश्य वा सन्देश छु जुल ? श्व थह्यं सिया च्वनेमा, कहानी बा कविताया सारांश नं वहे

ज्वीमा, तर व उद्देश्य स्पष्ट शब्दं व्यक्त मज्वीमा । विशेष याता नव लेखकवर्गं थुजागु खँय अवश्य ध्यान तया दीमाः ।

पाल्पा तान्सेन—थुगु साले स्था-

नीय धवल-पुस्तकालयया संचालक समितिया निर्वाचने निम्नलिखित पदाधिकारी व सदस्यत निर्वाचित जुलः—

सभापति—श्री करुणा प्रसाद प्रधान
मन्त्री—श्री डा० महेन्द्र प्रसाद प्रधान
सहायक मन्त्री—श्री रामप्रसाद उदास
कोषाध्यक्ष—श्री हरिशङ्कर सैजु
निरीक्षक—श्री पञ्चकुमार श्रेष्ठ
वादविवाद सम्मेलनया संयोजक—श्री
सूर्यलाल श्रेष्ठ

सदस्यत

श्री पद्मचन श्रेष्ठ, श्री पूर्णमान गुभाजु
श्री गणेशप्रसाद सुवाल, श्री पं० झपेन्द्र
राज शर्मा, श्री मा गंगाध्वज श्रेष्ठ, श्री
केशव लाल श्रेष्ठ, श्री महेन्द्र नारायण
श्रेष्ठ, श्री लाल कुमार श्रेष्ठ, श्री हीरा
बहादुर गुभाजु ।

मन्त्री—महेन्द्रप्रसाद प्रधान

नम्र निवेदन

धर्मोदयया प्रथम अंकनिसें ग्राहक जुयादीपि सज्जनपिनिगु वार्षिक चन्दा फुड्गु ता म्वाल । शुद्ध प्रेमं धर्मोदयया ग्राहक जुयादीपि सज्जनपिन्त श्व लुमंका बिया च्वने मागु खँ नं मखु । चन्दा याकन थ्यन धासा कार्यालयया मागु ज्या याय्त आपलं ज्याछिनी धैगु नं सकसिनं सिया हे च्वना दीगु खँ खः । उके लच्छि बाःछि न्ह्यः हे थःथःगु चन्दा छुया हया दी धैगु आशा दु ।

—व्यवस्थापक 'धर्मोदय'

मधुकरी

जिगु सिद्धान्त न्य, विचार यानां स्व. मनं खं थें च्वोंसा का, मखुसा काय्म्वा ।

—भगवान् बुद्ध

कर्मयात दुःख जक खना, थाकुचाया सुनां छें तोतो (फकोर ज्वी), वैत व राजस त्याग-
यागु फल दैमखु ।

—भगवान् श्रीकृष्ण

+ + + + +

संसारे विष मिखां स्वे दु, तर अमृतया नां जक न्यने दु; को, ब्वह व हिकांझंगत
सकबनं दु, तर राजहंसत मानसरोवरे जक दु ।

—संत तुलसीदास

हे किसि ! छंगु गण्डस्थलयागु सुवासं वोह्म भँवःयात यदि छं उन्मत्त जुया थःगु ह्याय्पं संका
ल्याना छूत धासा उकें छंगु हे जक बदनाम ज्वी । छायाधासा व ला तुरन्त हे ह्याच्वोंगु
पलिखां पुखुलो ब्वाई ।

—भल्लट

× × × × ×

संसारे अनेक खँ सः स्यूपिं मनूत अनेक दु, तर थःगु अज्ञानयात ह्यस्यूह्म मनुष्य अत्यन्त
दुर्लभ ।

—अप्पय दीक्षित

गुरुभाषाय् गुलि अप्पो भाववाचक शब्दत दै, व भाषा उलि हे उन्नत खः । थथेहे गुह्य
व्यक्तियाके स्वभावं हे गुलि अप्पो भाववाचक शब्दत वया च्वनी, व उलि हे वृद्धिमान् खः ।

—मनोविज्ञान

छह्म कस्ति हा—

विज्ञापन

समुद्रपारयागु देशेतक नं वनीगु धर्मोदये दुदंगु (फुसुलु मखुगु)
विज्ञापन बियादिसँ । खिउँगु थासे मतं गुलि ज्या बिई, आधुनिक
युगयागु ब्यापारे विज्ञापनं नं उलि हे ज्या बिई ।-ला सा अप्पो नं !!

विज्ञापनया दर :-

छको जक छापे याय्त सम्पूर्ण पृष्ठया	३०)
बागू पृष्ठया	१५)
प्यव्वे छव्वया	८)
च्याव्वे छव्वया	४)
क्रमशः निला तक छापे याय्तु जूसा सयकडा	५%
पाँच पा जुई	
„ स्वला „	१०% पा जुई
„ खुला „	२०% पा जुई
„ दच्छि „	४०% पा जुई
कभरया पिने जूसा सयकडा	५०%
अप्पो काई, दुने जूसा	२५% जक ।

सूचना—विज्ञापनया साइज व समययागु आर्डर तोफिका दिइ मज्यू ।

If not delivered please return to—

KALIMPONG.

Printed by S. Mani Pradhan, at the Mani Press, Kalimpong.

प्रबन्ध सम्पादक व प्रकाशक—भिन्नु अमृतानन्द, मन्त्री, धर्मोदय सभा ।